

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ І СПОРТУ УКРАЇНИ**

ФАКУЛЬТЕТ ЗДОРОВ'Я, ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ І ТУРИЗМУ

Кафедра фізичної терапії та ерготерапії

**СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
СОЦІАЛЬНИЙ ЗАХИСТ І ПРАВА ОБСІБ ІЗ ІНВАЛІДНІСТЮ**

рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)

спеціальність: 227 Фізична реабілітація

освітньо-професійна програма: Фізична реабілітація

код дисципліни в освітньо-професійній програмі: ВК.ФТ 35

мова навчання: українська

Розробники:

Шевчук Юлія Володимирівна, викладач кафедри фізичної терапії та ерготерапії, juliashevchuk@gmail.com

Анотація навчальної дисципліни. Дисципліна спрямована на отримання теоретичних знань про основи соціального захисту та права осіб з інвалідністю; про місцеві потреби стосовно здоров'я та суспільні потреби; про місцеві правові системи у сфері охорони здоров'я, соціальної політики та інвалідності; реабілітацію осіб з інвалідністю; зміни, які можна зробити в соціально-культурному оточенні, та створення соціального середовища для людей з інвалідністю, профорієнтація та працевлаштування такої категорії осіб. Обсяг дисципліни – 3 (три) кредити ЄКТС. Основні теми: історія прав осіб з інвалідністю; місце особи з інвалідністю в МКФ та в моделях ерготерапії; місцеві потреби стосовно здоров'я та суспільні потреби; правові системи у сфері охорони здоров'я, соціальної політики та інвалідності; реабілітація осіб з інвалідністю; зміни середовища; профорієнтація та працевлаштування осіб з інвалідністю. Підсумкова оцінка формується з урахуванням результатів поточного контролю та заліку.

Abstract of the discipline. The discipline focuses on theoretical knowledge of the basics of the social protection and human rights of people with disabilities; local health and public needs; local legislative systems in the sphere of health, social policy and disability; rehabilitation of persons with disabilities; changes of socio-cultural environment; creation of workplaces for people with disabilities; guidance and acceptance of this category of people. The volume of discipline is 3 (three) ECTS credits. Main topics: history of the rights of people with disabilities; the place of a person with disabilities in ICF and in models of ergotherapy; local health and social needs; legal systems in the field of health, social policy and disability; rehabilitation of persons with disabilities; changes of the environment; creation of workplaces for people with disabilities and guidance. The final evaluation is based on the results of current control and scoring.

Мета навчальної дисципліни – отримання теоретичних знань про основи соціального захисту та права осіб з інвалідністю, роль та місце держави та роль ерготерапії в покращення здоров'я такої категорії осіб.

Обсяг навчальної дисципліни – 3 кредити ЄКТС, які розподіляються у годинах:

Форми навчання	Види навчальних занять				Самостійна робота	Разом
	лекції	лабораторні	практичні	семінарські		
Денна	0	0	40	0	50	90

Статус навчальної дисципліни: обов'язкова.

Передумови для вивчення навчальної дисципліни: успішне опанування такими навчальними дисциплінами:

на першому (бакалаврському) рівні вищої освіти: «Анатомія людини», «Фізіологія», «Біомеханіка», «Основи медичних знань», «Науково-доказова практична діяльність у фізичній терапії та ерготерапії», «Основи практичної діяльності у фізичній терапії та ерготерапії».

Програма навчальної дисципліни.

Тематичний план навчальної дисципліни

Номер і назва теми	Кількість годин							
	денна форма навчання				заочна форма навчання			
	усього	у тому числі			усього			
		л.	прак.	с. р.				
Тема 1. Людина з інвалідністю – історія питання соціального захисту. Ключові поняття	10		6	4				
Тема 2. Людина з інвалідністю та МКФ.	12		4	8				
Тема 3. Соціальна участь в моделях ерготерапії.	10		2	8				
Тема 4. Місцеві потреби стосовно здоров'я та суспільні потреби.	8		4	4				
Тема 5. Місцеві правові системи у сфері охорони здоров'я, соціальної політики та інвалідності.	8		4	4				
Тема 6. Реабілітація людей з інвалідністю.	14		6	8				
Тема 7. Реконструкція	18		10	8				

соціально-культурного оточення та створення соціального середовища для людей з інвалідністю.								
Тема 8. Профорієнтація і працевлаштування осіб з інвалідністю.	10		4	6				
Всього годин:	90		40	50				

Зміст навчальної дисципліни за темами

Тема 1. Людина з інвалідністю – історія питання соціального захисту. Ключові поняття.

Здоров'я як сукупність фізичного, психічного та соціального компонентів. Соціальна адаптація як процес пристосування індивіда до соціального середовища і соціального середовища до потреб особистості. Соціальна адаптація і соціалізація. Соціальний захист.

Історія прав людини з інвалідністю, механізми захисту прав, роль різних суб'єктів суспільства у захисті прав людей з інвалідністю.

Міжнародний Білль про права людини як ключовий документ в історії прав людини.

Моделі інвалідності. Відхід від медичної та перехід до соціальної моделі.

Тема 2. Соціальна участь і МКФ.

Мета реабілітації згідно МКФ – забезпечити людині участь у суспільному житті. Участь, як соціальний компонент - найважливіший компонент в здоров'ї людини.

Роль ерготерапевта в залученні в заняття через участь.

Тема 3. Соціальна участь в моделях ерготерапії.

Соціальна участь на прикладі моделей ерготерапії COPM-E, PEO. Взаємозв'язок між людиною, заняттєвою активністю та середовищем - ключ до соціальної адаптації та участі.

Тема 4. Місцеві потреби стосовно здоров'я та суспільні потреби.

Поняття «соціальна ізоляція», «соціальна турбота», «соціальна інклюзія», «соціальна інтеграція». Інклюзія і освіта. Компоненти соціального захисту. Стандартні правила забезпечення рівних можливостей для людей з інвалідністю. Цільові області для створення рівних можливостей.

Тема 5. Місцеві правові системи у сфері охорони здоров'я, соціальної політики та інвалідності.

Закони України та підзаконні акти, що регулюють питання охорони здоров'я, соціального захисту та інвалідності. Медико-експертна комісія. Групи інвалідності. Взаємодія ерготерапевта з соціальними службами. Діяльність центрів реабілітації людей з інвалідністю.

Законодавство розвинутих країн, що регулює питання охорони здоров'я, соціального захисту та інвалідності.

Тема 6. Реабілітація людей з інвалідністю.

Соціальна реабілітація. Принципи та види соціальної реабілітації. Фізична реабілітація. Створення реабілітаційних центрів та їх діяльність.

Тема 7. Реконструкція соціально-культурного оточення та створення соціального середовища для людей з інвалідністю.

Доступ людей з інвалідністю до соціального середовища.

Місцеве бачення занять, які сприяють здоров'ю.

Програма «Раннє втручання». Підтримка осіб, які отримали інвалідність в зоні АТО. Табори активної реабілітації для осіб з травмою хребта та спинного мозку. Проект «Універсальний дизайн». Інклюзивна освіта для дітей з особливими потребами. Інші приклади з досвіду інших країн.

Допомога в соціальній адаптації до нових умов проживання та відпочинку.

Тема 8. Профорієнтація і працевлаштування осіб з інвалідністю.

Допомога в профорієнтації, працевлаштуванні та адаптації до нових умов праці людей з інвалідністю.

Тематика практичних занять

Номер і назва теми дисципліни	Номер і назва теми практичних занять	Кількість годин	
		Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Тема 1. Людина з інвалідністю – історія питання соціального захисту. Ключові поняття.	1. Здоров'я як сукупність фізичного, психічного та соціального компонентів. Соціальна адаптація як процес пристосування індивіда до соціального середовища і соціального середовища до потреб особистості. Соціальна адаптація і соціалізація. Соціальний	2	

	захист.		
	2. Історія прав людини з інвалідністю, механізми захисту прав, роль різних суб'єктів суспільства у захисті прав людей з інвалідністю. Міжнародний Білль про права людини як ключовий документ в історії прав людини.	2	
	3. Моделі інвалідності. Відхід від медичної та перехід до соціальної моделі.	2	
Тема 2. Людина з інвалідністю та МКФ.	4. Соціальна адаптація людини та людини з інвалідністю через участь у суспільному (соціальному житті) згідно МКФ. 5. Роль ерготерапевта в залученні в заняття через участь.	4	
Тема 3. Соціальна участь в моделях ерготерапії.	6. Соціальна участь на прикладі моделей ерготерапії СОРМ-Е, РЕО. Взаємозв'язок між людиною, заняттєвої активністю та середовищем - ключ до соціальної адаптації та участі.	2	

Тема 4. Місцеві потреби стосовно здоров'я та суспільні потреби.	7. Поняття «соціальна ізоляція», «соціальна турбота», «соціальна інклюзія», «соціальна інтеграція». Інклюзія і освіта. Компоненти соціального захисту.	2	
	8. Стандартні правила забезпечення рівних можливостей для людей з інвалідністю. Цільові області для створення рівних можливостей.	2	
Тема 5. Місцеві правові системи у сфері охорони здоров'я, соціальної політики та інвалідності.	9. Законодавство України, що регулює питання охорони здоров'я, соціального захисту та інвалідності. Медико-експертна комісія. Групи інвалідності. Взаємодія ерготерапевта з соціальними службами. Діяльність центрів реабілітації людей з інвалідністю.	2	
	10. Законодавство розвинутих країн, що регулює питання охорони здоров'я, соціального захисту та інвалідності.	2	
Тема 6. Реабілітація людей з інвалідністю.	11. Соціальна реабілітація. 12. Принципи та види соціальної реабілітації.	4	
	13. Фізична реабілітація. 14. Створення реабілітаційних центрів та їх діяльність.	4	

Тема 7. Реконструкція соціально-культурного оточення та створення соціального середовища для людей з інвалідністю.	15. Місцеве бачення занять, які сприяють здоров'ю. Доступ людей з інвалідністю до соціального середовища.	2	
	16. Роль ерготерапевта у підборі технічних засобів реабілітації	2	
	17. Програма «Раннє втручання». Підтримка осіб, які отримали інвалідність в зоні АТО. Табори активної реабілітації для осіб з травмою хребта та спинного мозку. Проект «Універсальний дизайн». Інклюзивна освіта для дітей з особливими потребами. Інші приклади з досвіду інших країн.	2	
	18. Допомога в соціальній адаптації до нових умов проживання та відпочинку.	2	
Тема 8. Профорієнтація і працевлаштування осіб з інвалідністю.	19. Допомога в профорієнтації, працевлаштуванні 20. Допомога в адаптації до нових умов праці людей з інвалідністю.	4	
Всього годин:		40	

Завдання для самостійної роботи студентів

Номер і назва теми дисципліни	Завдання	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма

		навчання	навчання
Тема 1. Людина з інвалідністю – історія питання соціального захисту. Ключові поняття.	1. Людина із інвалідністю у досвіді країн Європи та Північної Америки	2	
	2. Основи соціальної адаптації людей з інвалідністю.	2	
Тема 2. Людина з інвалідністю та МКФ.	3. Міжнародний класифікатор функціонування – основні домени.	2	
	4. Активність та Участь – як основні домени для повноцінного функціонування особи та її благополуччя	2	
	5. Місце людини з інвалідністю в МКФ	2	
	6. Залучення особи з інвалідністю до участі у суспільному житті за МКФ	2	
Тема 3. Соціальна участь в моделях ерготерапії.	7. Моделі ерготерапії, орієнтовані на клієнта, та особа з інвалідністю	4	
	8. Створення кейсів на основі моделей РЕО, СМОР-Е	4	
Тема 4. Місцеві потреби стосовно здоров'я та суспільні потреби.	9. Громадські організації, які піклуються правами осіб із інвалідністю	2	
	10. Роль держави в створенні умов для соціалізації людей з інвалідністю	2	
Тема 5. Місцеві правові системи у сфері охорони здоров'я, соціальної політики та інвалідності.	11. Медико-експертна комісія. Групи інвалідності.	2	
	12. Законодавство інших країн з питань соціального захисту осіб з інвалідністю	2	

Тема 6. Реабілітація людей з інвалідністю.	13.Потреби осіб з інвалідністю в реабілітації	2	
	14.Фізкультурно-спортивна реабілітація осіб із інвалідністю	2	
	15.Індивідуальна програма реабілітації для осіб із інвалідністю	2	
Тема 7. Реконструкція соціально-культурного оточення та створення соціального середовища для людей з інвалідністю.	16.Доступ людей з інвалідністю до соціального середовища	2	
	17.Принципи універсального дизайну	2	
	18.Аналіз та використання занять, які допомагають соціальній інтеграції людей з інвалідністю	2	
	19.Аналіз українського середовища на питання доступу до нього людей з інвалідністю. Підготовка пропозицій до змін	2	
	20.Роль ерготерапевта у підборі технічних засобів реабілітації: досвід України та українські реалії	2	
Тема 8. Профорієнтація і працевлаштування осіб з інвалідністю.	21.Роль та участь держави в питанні профорієнтації та працевлаштуванні осіб з інвалідністю	6	
Всього годин:		50	

Очікувані результати навчання з дисципліни: формулювання знань про основи соціального захисту та права осіб з інвалідністю, завдяки:

знанням: про важливість участі осіб з інвалідністю в соціальному житті, ролі держави в процесі соціального захисту осіб з інвалідністю, законодавства з питань соціального захисту осіб з інвалідністю, з метою подубови правильного та всебічного процесу роботи;

умінням: аналізувати наявність доступу людей з інвалідністю до соціального середовища, виявляти особливі потреби людей з інвалідністю для адаптації в середовищі; правильно та всебічно проводити аналіз заняттєвої активності людей з інвалідністю.

Порядок оцінювання результатів навчання з дисципліни

Підсумкова оцінка з навчальної дисципліни формується з урахуванням результатів поточного контролю та заліку.

Протягом семестру здобувач вищої освіти може отримати максимальну кількість балів – 100 як суму балів за результатами поточного контролю на практичних (семінарських, лабораторних) заняттях та під час консультацій науково-педагогічних працівників з тем, на які не передбачено аудиторних годин. Робочою програмою навчальної дисципліни для студентів заочної форми навчання, або в установленому порядку з тем, заняття з яких було пропущене здобувачем вищої освіти. Використовуються такі форми поточного контролю та розподіл балів, які може отримати студент за тему:

Номер і назва теми практичних занять	Засоби оцінювання	Кількість балів за тему
Здоров'я як сукупність фізичного, психічного та соціального компонентів. Соціальна адаптація як процес пристосування індивіда до соціального середовища і соціального середовища до потреб особистості. Соціальна адаптація і соціалізація. Соціальний захист.	Обговорення	5
Історія прав людини з інвалідністю, механізми захисту прав, роль різних суб'єктів суспільства у захисті прав людей з інвалідністю. Міжнародний Білль про права людини як ключовий документ в історії прав людини.	Презентація	10
Моделі інвалідності. Відхід від медичної та перехід до соціальної моделі.	Обговорення, експрес-контроль	5

Соціальна адаптація людини та людини з інвалідністю через участь у суспільному (соціальному житті) згідно МКФ. Роль ерготерапевта в залученні в заняття через участь.	Презентація кейсу Обговорення	5
Соціальна участь на прикладі моделей ерготерапії COPM-E, PEO. Взаємозв'язок між людиною, заняттєвої активністю та середовищем - ключ до соціальної адаптації та участі.	Презентація кейсу	5
Поняття «соціальна ізоляція», «соціальна турбота», «соціальна інклюзія», «соціальна інтеграція». Інклюзія і освіта. Компоненти соціального захисту.	Приклади із практики, обговорення	5
Стандартні правила забезпечення рівних можливостей для людей з інвалідністю. Цільові області для створення рівних можливостей.	Приклади із практики, обговорення	10
Законодавство України, регулює питання охорони здоров'я, соціального захисту та інвалідності.	Самостійна робота	5
Законодавство розвинутих країн, що регулює питання охорони здоров'я, соціального захисту та інвалідності.	Самостійна робота	5
Соціальна реабілітація. Принципи та види соціальної реабілітації.	Приклади із практики,	5
Фізична реабілітація. Створення реабілітаційних центрів та їх діяльність.	Обговорення. Підготовка презентацій	5
Доступ людей з інвалідністю до соціального середовища.	Приклади із практики, обговорення	10
Місцеве бачення занять, які сприяють здоров'ю.	Приклади із практики, обговорення	5

Програма «Раннє втручання». Підтримка осіб, які отримали інвалідність в зоні АТО. Табори активної реабілітації для осіб з травмою хребта та спинного мозку. Проект «Універсальний дизайн». Інклюзивна освіта для дітей з особливими потребами. Інші приклади з досвіду інших країн.	Обговорення	10
Допомога в соціальній адаптації до нових умов проживання та відпочинку.	Приклади із практики, обговорення	5
Допомога в профорієнтації, працевлаштуванні та адаптації до нових умов праці людей з інвалідністю.	Приклади із практики, обговорення	5
Всього		100

Лектор під час завершення лекції з теми дисципліни знайомить здобувачів вищої освіти з відповідними завданнями для самостійної роботи та темами практичних занять.

Перед початком практичного (семінарського, лабораторного) заняття науково-педагогічний працівник ознайомлює здобувачів вищої освіти із формами поточного контролю, які будуть застосовуватись, і кількістю балів, які вони можуть отримати. Під час завершення кожного заняття кожному присутньому здобувачу вищої освіти оголошується кількість отриманих ним балів.

Здобувач вищої освіти, який протягом семестру отримав менше 34 балів, до заліку/екзамену не допускається, і може в установленому порядку пройти повторне вивчення цієї дисципліни. Заліки/екзамени проводяться у порядку, визначеному у Положенні про організацію освітнього процесу в університеті.

Критерії оцінювання:

1. За участь у практичному занятті студент отримує 1 бал.
2. Усна відповідь на питання практичного заняття оцінюється у 5 балів: 5 балів – студент повністю засвоїв теоретичний матеріал, логічно викладає його, робить висновки, висловлює гіпотези, дискутує. 4 бали – студент засвоїв теоретичний матеріал, вільно викладає його, наводить приклади, однак є незначні проблеми з усвідомленням системних зв'язків, не завжди дотримується логіки викладу, припускається незначних помилок чи неточностей. 3 бали – студент засвоїв матеріал на репродуктивному рівні (переказування), приймає активну участь у роботі, відтворює вивчене не

завжди логічно, припускається помилок. 2 бали – студент, який невпевнено переказує матеріал, під час відповіді потребує допомоги, допускається помилок. 1 бал – студент, який не приймає участь в обговоренні питань на занятті. 0 балів – студент відсутній на занятті.

3. Виконання самостійної роботи, що підготував студент оцінюється у 5 балів: 5 балів отримує студент, який повністю розкрив тему самостійної роботи, використовував основну і додаткову літературу. Проявив самостійність і творчий підхід. Матеріал подано логічно і своєчасно. 4 бали отримує студент, який розкрив тему самостійної роботи за всіма пунктами плану, використав більшість рекомендованої літератури. Матеріал подано логічно, можливо не своєчасно. 3 бали одержує студент, який тему самостійної роботи розкрив не повністю (висвітлено не всі пункти плану, матеріал подано стисло). Використано недостатню кількість літературних джерел. Матеріал побудовано не логічно. 2 бали одержує студент, який розкрив незначну частину матеріалу (декілька пунктів плану), використав недостатню кількість літературних джерел. Відсутня логіка подачі матеріалу, а також порушена цілісність системи знань. Матеріал подано не своєчасно. 1 бал – студент роботу написав формально, стисло, не своєчасно. 0 балів – студент повідомлення не підготував.

4. Реферати чи есе студентів оцінюються у 5 балів. 5 балів – робота має самостійний і творчий характер. Тема повністю розкрита. Матеріал викладений логічно, послідовно, обґрунтовано. Реферат чи есе оформлені згідно вимог. Обсяг відповідає нормі. Під час захисту студент орієнтується у матеріалі, висловлює власне ставлення до визначеної проблеми. 4 бали – тема розкрита, матеріал подано відповідно пунктам плану, використано запропоновані джерела інформації. Інколи спостерігається порушення логіки. Реферат чи есе оформлені згідно вимог. Обсяг відповідає встановленій нормі. Під час захисту студент вільно володіє і орієнтується у матеріалі, висловлює власне ставлення до питання. 3 бали – лише простежується спроба підійти до написання реферату чи есе самостійно і творчо. Однак план реферату чи есе не досконалий. Загальний зміст недостатньо структурований. Простежується невміння групувати матеріал, знаходити зв'язки, встановлювати співвідношення між частинами. Обсяг відповідає нормі. Під час захисту студент володіє інформацією на початковому рівні. 2 бали – реферат чи есе написані нашвидку, фрагментарно. План відсутній або не відповідає змісту і формі. Тема розкрита частково. Під час захисту студент оперує лише загальними фразами. Структура доповіді не витримана, матеріал побудовано не логічно. 1 бал – реферат чи есе написані фрагментарно. План відсутній або не відповідає змісту і формі. Тема не розкрита. Під час захисту студент не може відтворити матеріал. Доповідь стисла, не логічно побудована. 0 балів – реферат чи есе не написані і не захищені.

5. Комп'ютерна презентація студентів оцінюється у 10 балів: 10 балів – робота має самостійний і творчий характер. Тема повністю розкрита. Матеріал викладений логічно, послідовно, обґрунтовано. Обсяг відповідає

нормі (15 – 20 слайдів). Під час презентації студент орієнтується у матеріалі, висловлює власне ставлення до визначеної проблеми, володіє майстерністю усної доповіді. 8 бали – простежується творчий підхід при підготовці презентації. Тема повністю розкрита, матеріал подано послідовно. Інколи спостерігається порушення логіки. Презентація оформлена згідно вимог. Обсяг відповідає встановленій нормі. Під час презентації студент вільно володіє і орієнтується у матеріалі, висловлює власне ставлення до питання. 5 бали – загальний зміст недостатньо структурований. Простежується невміння групувати матеріал, знаходити зв'язки, встановлювати співвідношення між частинами. Обсяг відповідає нормі. Студент не повністю розкрив тему, вивчено недостатню кількість джерел інформації. Під час презентації студент володіє інформацією на початковому рівні. 2 бали – презентація підготовлена нашвидку, фрагментарно. Відзначений не самостійний підхід до виконання. Тема розкрита частково. Під час презентації студент неспроможний відтворити інформацію у певній послідовності. Оперує лише загальними фразами. Структура доповіді не витримана, матеріал побудовано не логічно. 1 бал – презентація підготовлена фрагментарно. Тема не розкрита. Під час презентації студент не може відтворити матеріал. Доповідь стисла, не логічно побудована. 0 балів – презентація не підготовлена.

Залікові вимоги:

1. Людина з інвалідністю – історія питання соціального захисту. Ключові поняття.
2. Здоров'я як сукупність фізичного, психічного та соціального компонентів.
3. Соціальна адаптація як процес пристосування індивіда до соціального середовища і соціального середовища до потреб особистості.
4. Соціальна адаптація і соціалізація. Соціальний захист.
5. Історія прав людини з інвалідністю, механізми захисту прав, роль різних суб'єктів суспільства у захисті прав людей з інвалідністю.
6. Міжнародний Білль про права людини як ключовий документ в історії прав людини.
7. Моделі інвалідності. Відхід від медичної та перехід до соціальної моделі.
8. Мета реабілітації згідно МКФ – забезпечити людині участь у суспільному житті. Участь, як соціальний компонент - найважливіший компонент в здоров'ї людини.
9. Роль ерготерапевта в залученні в заняття через участь.
10. Соціальна участь на прикладі моделей ерготерапії COPM-E, PEO.
11. Взаємозв'язок між людиною, заняттєвою активністю та середовищем - ключ до соціальної адаптації та участі.
12. Поняття «соціальна ізоляція», «соціальна турбота», «соціальна інклюзія», «соціальна інтеграція».
13. Інклюзія і освіта.
14. Компоненти соціального захисту.

- 15.Стандартні правила забезпечення рівних можливостей для людей з інвалідністю.
- 16.Цільові області для створення рівних можливостей.
- 17.Закони України та підзаконні акти, що регулюють питання охорони здоров'я, соціального захисту та інвалідності.
- 18.Медико-експертна комісія. Групи інвалідності.
- 19.Взаємодія ерготерапевта з соціальними службами.
- 20.Діяльність центрів реабілітації людей з інвалідністю.
- 21.Законодавство розвинутих країн, що регулює питання охорони здоров'я, соціального захисту та інвалідності.
- 22.Соціальна реабілітація. Принципи та види соціальної реабілітації. Фізична реабілітація. Створення реабілітаційних центрів та їх діяльність.
- 23.Доступ людей з інвалідністю до соціального середовища.
- 24.Міське бачення занять, які сприяють здоров'ю.
- 25.Програма «Раннє втручання». Підтримка осіб, які отримали інвалідність в зоні АТО.
- 26.Табори активної реабілітації для осіб з травмою хребта та спинного мозку.
- 27.Проект «Універсальний дизайн».
- 28.Інклюзивна освіта для дітей з особливими потребами. Інші приклади з досвіду інших країн.
- 29.Допомога в соціальній адаптації до нових умов проживання та відпочинку.
- 30.Допомога в профорієнтації, працевлаштуванні та адаптації до нових умов праці людей з інвалідністю.

Рекомендовані джерела інформації:

Основна література:

- 1.Закон України «Про основи соціальної захищеності осіб з інвалідністю», інші законодавчі акти України.
- 2.Конституція України від 28 червня 1996 р. // Відомості ВР України. — 1996. — № 30. — С. 141.
- 3.України «Про основи соціальної захищеності інвалідів в Україні» від 21 березня 1991 р. № 875-ХІІ // Відомості ВР України. — 1991. — № 21. — С. 252.
- 4.Закон України «Про основні засади соціального захисту ветеранів праці та інших громадян похилого віку в Україні» від 16.12.93 р. № 3721-ХІІ // Відомості ВР України. — 1994. — № 4. — С. 18.
- 5.Постанова Верховної Ради України «Про заходи щодо поліпшення соціального захисту інвалідів» від 3.12.1998.
- 6.Положення про медико-соціальну експертизу і Положення про індивідуальну програму реабілітації та адаптації інваліда: Затв. Постановою Кабінету Міністрів України від 22.02.1992.
- 7.Котов В. Обзор законодательства других стран в сфере трудоустройства инвалидов/ В.Котов// www.rabota.perspektiva-inva.ru.

8. Зозуля Т.В. Комплексная реабилитация инвалидов: Учебное пособие для студ.высш.учеб.заведений. – М.: Издательский центр «Академия», 2005, с.304.

9. Соціальна робота : в 3 ч. / За ред. Т.Семигіної, І. Григи. — К. : Вид. дім «Києво-Могилянська Академія», 2004. — Ч. 1. — С. 96—101.

10.Тюпля Л.Т., Соціальна робота (теорія і практика): Навч.посіб. – К.: ВМУРОЛ «Україна», 2004. – С.228-236.

11. Богданов С. Соціальний захист інвалідів. Український та польський досвід / С. Богданов. – К. : Вид-во Соломії Павличко “Основи”, 2002. – 93 с.

12. Мельник С. Законодавчо-нормативне забезпечення державної соціальної політики щодо інвалідів / С. Мельник, Г. Гаврюшенко // Україна: аспекти праці. – 2010. – № 6. – С. 16–20.

Додаткова література:

1.Christensen & Baum. (1997) *Occupational therapy: performance, participation, and well-being*. Slack Incorporated.

2.Christiansen, C.H., Townsend, E.A. eds. (2004) *Introduction to occupation: the art and science of living*. Prentice Hall.

3.Curtin , M., Molineaux, M. & Supyk-Mellson. (2010) *Occupational Therapy & Physical Dysfunction. Enabling Occupation*. Churchill Livingstone. Chapter 13.

Електронні ресурси:

1. The Convention on the Rights of Persons with Disabilities. Available at: <https://www.un.org/development/desa/disabilities/convention-on-the-rights-of-persons-with-disabilities.html>.

2. Bill of Rights. Available at: <https://www.britannica.com/topic/Bill-of-Rights-United-States-Constitution>.

3. Сайт Громадської спілки «Всеукраїнське громадське об'єднання «Національна асамблея людей з інвалідністю України» (ГС ВГО НАІУ). Available at: <https://naiu.org.ua/zakonodavstvo/>.

4. Про місцеве самоврядування в Україні : Закон України від 21.05.1997 р. № 280/97-ВР, остання редакція від 11.06.2009 р. Доступний на: <http://zakon.rada.gov.ua>.

5. Стандартні правила щодо урівняння можливостей інвалідів : прийняті Генеральною Асамблеєю ООН на 48 сесії 20.12.1993 р. (резолюція 48/96). Available at: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_306

6. The American Occupational Therapy Association web site. Available at: <https://ajot.aota.org/>.